

บทที่ ๓

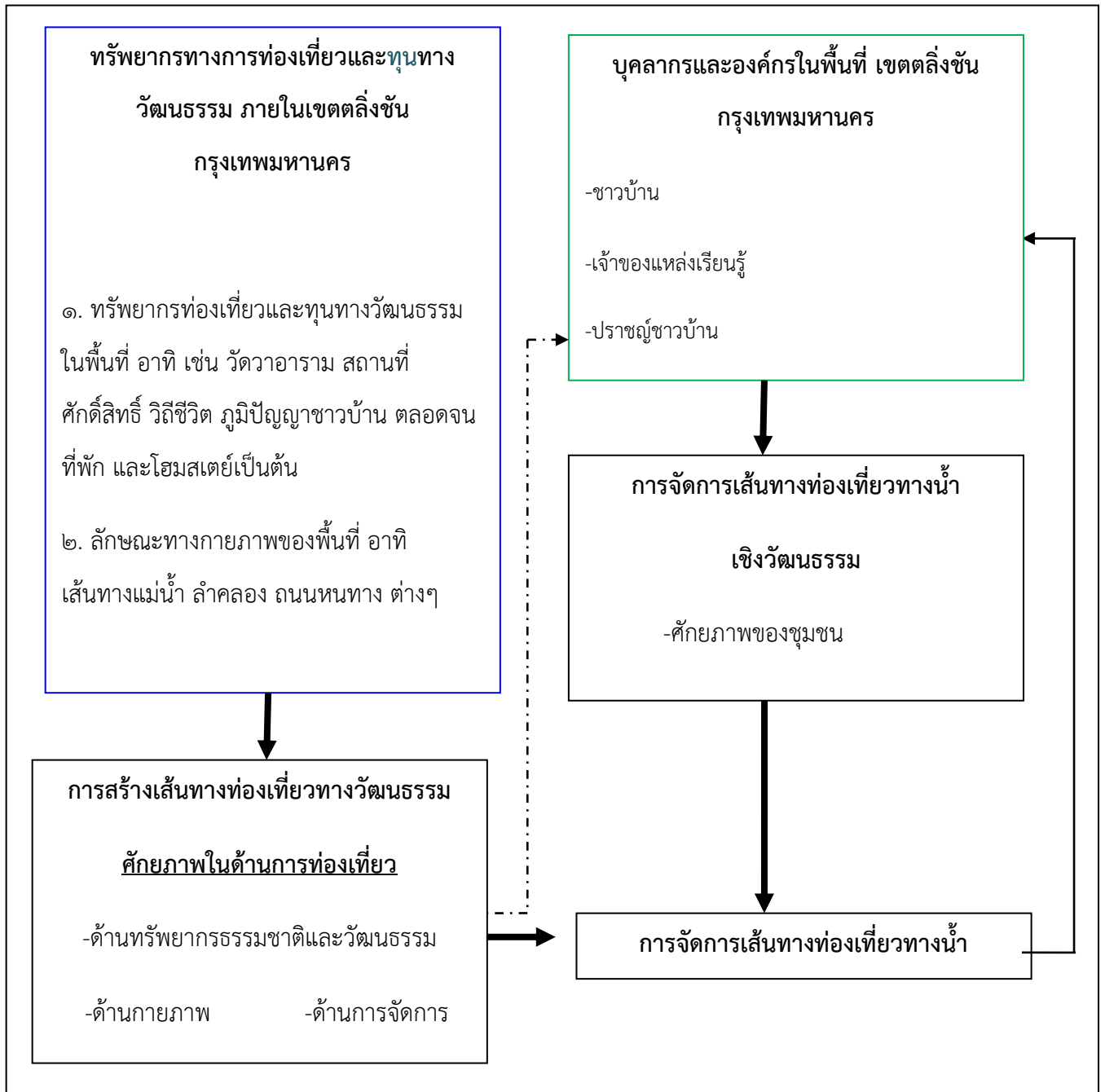
วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การสร้างรูปแบบการสื่อความหมายแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมเครือข่ายเส้นทางการท่องเที่ยวทางน้ำ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative research) ซึ่งได้กำหนดไว้เป็น ๒ ส่วนใหญ่ ๆ คือ ส่วนที่ ๑ การศึกษาข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยใช้แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นต่างๆ รวมถึงสถานที่ที่น่าสนใจของพื้นที่บริเวณชุมชนวัดจำปาและบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานในการออกแบบการวิจัย และส่วนที่ ๒ การศึกษาข้อมูลจากการวิจัยภาคสนาม (Field research) โดยการสัมภาษณ์ (Interview) หัวหน้าชุมชน ปราชญ์ท้องถิ่นและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Key informant) อีกทั้งการใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) กับนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวในพื้นที่ รวมถึงผู้อยู่อาศัยและผู้ประกอบอาชีพในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อใช้ในการออกแบบรูปแบบการสื่อความหมาย โดยมีขั้นตอน ดังนี้

๑. กรอบแนวคิดในการวิจัย
๒. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
๓. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล
๕. การวิเคราะห์และการประมวลผลข้อมูล

๓.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว นั้น สามารถสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อความหมายทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยดังต่อไปนี้

ภาพที่ ๓.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัยการสร้างรูปแบบการสื่อความหมายแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมเครือข่ายเส้นทางท่อก่ี่ยวทางน้ำ เขตตลิ่งชั้น กรุงเทพมหานคร

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดประชากร เป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ ประชาชนทั้งชายหรือหญิง ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดจำปา จำนวนประมาณ ๖๐ คน โดยไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) ด้วยวิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และแบบสโนว์บอล (Snowball) ได้แก่ ๑) เป็นผู้ที่มีตำแหน่งอย่างเป็นทางการ เช่น ผู้อำนวยการเขตตลิ่งชัน และผู้นำชุมชน เป็นต้น และผู้นำที่ประชาชนเคารพนับถือ ๒) พระ ประชาชนที่อาศัย ผู้ประกอบประกอบอาชีพ หรือมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดจำปา ซึ่งผู้วิจัยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบมีโครงสร้างเป็นหลัก

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มประชาชนที่เป็นนักท่องเที่ยวในพื้นที่และบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง อาทิ เช่น ตลาดน้ำคลองลัดมะยม เป็นต้น ประมาณ ๔๐๐ คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยการเทียบเคียงตารางจากสูตรของ Taro Yamane (๑๙๗๓ : ๑๒๕) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๒๖๐ คน และเลือกสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) ด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติทั่วไปคือ มีอายุตั้งแต่ ๒๐ ปีขึ้นไป

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑) ศึกษาข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ชุมชนวัดจำปาและบริเวณใกล้เคียง ทั้งทางบกและทางน้ำของรวมทั้ง ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ ผลงานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลมาประมวล และออกแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างครอบคลุมเนื้อหาทุกประเด็นที่ต้องการตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒) สร้างแบบสอบถามตามเนื้อหาที่ได้ศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และมีความถูกต้องด้านภาษา ความเที่ยงตรงและครอบคลุมเนื้อหา โดยผ่านการพิจารณาและปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยว พร้อมทั้งดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สร้างขึ้นจากการประยุกต์ใช้ตามแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีจำนวน ๒ แบบ มีรายละเอียดดังนี้

๑. เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ (Interview)

๒. เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaires)

๓.๓.๑ เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ (Interview) แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

- ตอนที่ ๑ สถานภาพทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ นามสกุลผู้ถูกสัมภาษณ์ เพศ อายุ ศาสนา อาชีพ ตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน

- ตอนที่ ๒ ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับทุนทางวัฒนธรรม ทรัพยากรการท่องเที่ยว ศักยภาพการท่องเที่ยวทางน้ำ และเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำ ตลอดจนความคิดเห็นของผู้ถูกสัมภาษณ์

๓.๓.๒ เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaires) มีความเกี่ยวข้องกับวิธีการ รูปแบบ และลักษณะที่ใช้ในการสื่อความหมาย ของนักท่องเที่ยว ซึ่งแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น ๕ ตอน ดังนี้

- ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับผู้กรอกแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ การศึกษา รายได้ เป็นต้น

- ตอนที่ ๒ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อองค์ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนวัดจำปาและพื้นที่บริเวณใกล้เคียง

- ตอนที่ ๓ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการรูปแบบการสื่อความหมาย

- ตอนที่ ๔ กิจกรรมและภาพรวมของ “ชุมชนวัดจำปาและพื้นที่ใกล้เคียง”

- ตอนที่ ๕ ข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ในการวางแผนการท่องเที่ยว

๓.๓.๓ เกณฑ์ในการวัด

เกณฑ์ในการวัดของแบบวัดส่วนที่ ๑ จะใช้วิธีการวัดแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) เป็นข้อคำถามที่มีตัวเลือกคำตอบตั้งแต่ ๒ ตัวเลือกขึ้นไป

เกณฑ์ในการวัดของแบบวัดส่วนที่ ๒ และ ๓ จะใช้วิธีการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยมีระดับมาตราส่วน ๕ ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีการให้ระดับคะแนน ดังนี้

มากที่สุด	เท่ากับ	๕	คะแนน
มาก	เท่ากับ	๔	คะแนน
ปานกลาง	เท่ากับ	๓	คะแนน
น้อย	เท่ากับ	๒	คะแนน
น้อยที่สุด	เท่ากับ	๑	คะแนน

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแบ่งระดับความคิดเห็นที่เป็นความต้องการของนักท่องเที่ยวออกเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๔.๕๑ – ๕.๐๐	หมายถึง	ความต้องการระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๓.๕๑ – ๔.๕๐	หมายถึง	ความต้องการระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๒.๕๑ – ๓.๕๐	หมายถึง	ความต้องการระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๑.๕๑ – ๒.๕๐	หมายถึง	ความต้องการระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง ๑.๐๐ – ๑.๕๐ หมายถึง ความต้องการระดับน้อยที่สุด

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๑ เก็บรวบรวมข้อมูลภาคเอกสาร

- เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร อาทิ เอกสารทางวิชาการ หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุมชนวัดจำปา เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับชุมชนดังกล่าวในประเด็นที่เกี่ยวข้องไปยังวัตถุประสงค์ และสามารถประกอบประกอบวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์งานวิจัย

- เก็บรวบรวมข้อมูลจากภาพถ่าย ที่แสดงให้เห็นสภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของชุมชน ตลอดจนสภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวในปัจจุบัน เพื่อใช้ในการศึกษารายละเอียดของเนื้อหาให้มีข้อมูลเพิ่มขึ้น

๓.๔.๒ เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

- เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนอย่างใกล้ชิด เช่น ผู้อำนวยการเขตตลิ่งชัน ผู้นำชุมชน พระ ปราชญ์ท้องถิ่น ประชาชนที่อาศัย ผู้ประกอบประกอบอาชีพ หรือมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดจำปา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับวัฒนธรรม วิถีชีวิต ทุนทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนความเชื่อ ทั้งที่ยังมีให้เห็นอยู่และที่หายไปจากท้องถิ่นแล้ว และความต้องการในรูปแบบการสื่อความหมาย

- เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม โดยสังเกตสภาพความเป็นอยู่ในชุมชน ลักษณะการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ การร่วมมือกันในท้องถิ่น

- เก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากแบบสอบถามเพื่อสำรวจลักษณะการสื่อความหมายที่นักท่องเที่ยวต้องการ

๓.๕ การประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการประมวลผลข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

๑. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากคำสัมภาษณ์ของผู้นำชุมชน ชาวบ้าน และนักท่องเที่ยว การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพรรณนา และสถิติอ้างอิงที่สำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ดังกล่าว ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อความยั่งยืนนอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในปัจจุบัน

๒. ข้อมูลจากแบบสอบถาม

- ตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมมาได้และคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ (Editing)

- ลงรหัสข้อมูลจากแบบสอบถามทุกข้อ และตรวจสอบการลงรหัส

- นำข้อมูลที่ตรวจและลงรหัสแล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เป็นโปรแกรมทดลองใช้ (Demo) โดยวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) มัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ความถี่ (Frequency) เพื่อสรุปลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง